

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Lucae Opalenii. Marsalci Curiae Regni Poloniae. Seu
(Anagrammatice.) Pauli Næoceli De Officiis Libri Tres**

Opaliński, Łukasz

Amsterdami, 1668

Appendix Libri Secundi. De Amicitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46825)

constituti effectu ; partim deniquè in temperamento ejusdem , tribus prout promissi Capitibus , ostensa sunt : atque demonstrata.

APPENDIX LIBRI SECUNDI.

De Amicitia.

Explicata universali charitati.

Amicitia etiam qua inter paucos merito tractanda.

Post deductum explicatumquè Charitatis munus , supervacaneus forsan hic Tractatus de *Amicitia* videri poterit. Eò quòd per illam , (inquit Cicero) adeò contracta est res , & adducta in angustum ; vt omnis Charitas , aut inter duos existat , aut inter paucos : *Dilectio verò Christiana diffusa* (vt Apostolus ait) in cordibus nostris , angustias istas minimè patitur : & se extendit ad omnes : Attamen cùm hæc tam universalis , præter conatum & bonam voluntatem , vix ferè aliud præstare possit ; Ea verò quæ cum paucis intercedit , faciliùs frequentiùsq ; implet officium ; Ideo non abs re erit , celebre hoc amicitiaè munus , & nomen , non præterire : Et , Appendicis saltem loco attexere , quæ de illâ præcepta traduntur. Ita & Christianâ illâ eximiâ charitate , (quæ omnibus omnia) imbutus animus , voto & studio dilatabit viscera sua : quotiesquè fuerit modus , factis exeret : Et per amicitiam , ex totâ quam amare tenemur societate , generis humani , fecer-

secernet sibi quosdam : conjunctione ac Consuetudine magis intimâ. Vt fructum nempe mutuæ dilectionis, quem nec facile præstare cunctis, nec ab omnibus habere exactè potest, à paucis saltem plenè capiat, iisdemq; vicissim rependat.

Amicitiam itaque definitio : vt fit mutua *Definitio*
Constans ac beneuola animorum sibi similitum *eius*
in bono consensio Ex definitione hac, & origo & proprietates eius vera, patet. *Origo ex*
 enim; est *similitudo animorum*: cum nempe *similitudine.*
ingenio, iudicijs, studiis, moribus denique congruimus : tum facile suam quisque naturam in alio diligit : & vt compari gaudet : fruiturq;. Nil verò est hac consensione iucundius : nil quod illiciat, quod ad se attrahat, imò quod rapiat magis.

Conciliatrix itaque amicitiae est *similitudo* *Conservatio ex*
do : sed haud firma ac diuturna : nisi accedat *virtute.*
 proprietates in definitione posita, vt nempe, sit *in bono*. Vt enim similitudo gignit amicitiam; ita protectò *virtus* sola eam educat, continet, conservatq;. Vnde certum est, non posse eam veram esse, nisi inter bonos.

Si enim *ex similitudine vitiorum* aut *crimini*, oriatur; ea non amicitia erit, sed *Non potest esse inter malos.*
factio : conspiratio : sceleris societas : & exinde brevis tantum, temporis & *necessitatis*
causâ, inita conjunctio : per quam cupiditatum vicissim ministri & adiutores fieri

H 2   possunt:

possunt : verè amici nullo modo possunt. Quin imò, infida hæc improborum confensio, quam non amor, sed facinus jungit & æquat, in acrem discordiam facile mutatur. Nempe, dum scelus admittunt, superest constantia: eo peractò, incipiunt invicem abhorrere, & se mutuò odissè.

Si deinde *amicitiæ* proveniant *ex utilitate* tantùm, commodo, rebusquè *exterioribus*; & si eatenus colantur, quantum *proconstat.* sunt; Ejusmodi primùm *instabiles sunt* & infirmæ: dum, quod utilitas conglutinat, eadem commutata, ac cessans, dissolvit. Deinde, *subdolâ simulatione tectæ*, & fiduciam mutuæ benevolentix non habent: & omnia semper iis suspecta: & suspensa: denique vel in occultam invidiam, vel æmulationem ac contentionem apertam, ac demum in dissidium vertuntur. Tales plerumquè sunt *forenses illæ ac fucatæ familiaritates.*

Si deniquè *ex vano lenocinio Consuetudinis*; ac consecratione communionequè *Nec lenocinio consuetudinis.* eorundem sed levium inaniumquè studiorum, ineantur; Fastidium mox sui, nullo firmo nixæ fundamento adferunt: & amicitiæ nomen non merentur, sed *sodalitii levis*: sola conversatione, non autem amore vero sociati.

Necessariò itaque consequitur, ut *inter bonos*

bonos tantum sit Amicitia. Primùm ; quia *Denique*
 amor amicitiae parens est , amoris autem *non est ni-*
 causa , bonitas vera. Deinde ; quia dotes *si inter*
 Charitatis , quas hoc libro deduxi , bonis *bonos.*
 tantum insunt. Denique : quia viri boni
 causas dissolutionis ac diffidij non habent :
 quas vitia & potissimum avaritia & Am-
 bitio adferunt : pestis vtraque amicitiae.
 Ideoque soli *eam colere summâ fide* , Chari- *Verè ta-*
 tate , Constantia , Justitiaque possunt. At- *les præ-*
 que ita præceptis opus non esset , si inter *ceptis*
 verè bonos amicitia esset. Sed cum vitarent. *non ege-*
 hæc communis, in qua versamur ; & Con-
 ditio humana , adeo non habet verè & *Sed in*
 perfectè bonos , vt *optimus ferè censendus vita com-*
 sit , qui minimè malus : Ideo , viros eximie *muni*
 bonos voto expetere ; quales verò fors *egent.*
 communis fert , oportet recipere. Itaque
 constituendæ , colendæ , retinendæ , & (si
 ita aliquando vera necessitas tulerit ;) de-
 ponendæ amicitiae , præcepta proponam.

In constituenda Amicitia , iudicium exac-
 tum requiritur. Illud enim dictabit ; Pri- *Præcepta*
 mùm ; *amicorum delectum* : vt capias nem- *constitu-*
 pe probos : similes tui , seu pares : tum *enda a-*
 verò opportunos. *Moram* deinde : *ut in-* *amicitiae.*
grediaris , non irruas in Amicitiam. Crescat *primum*
 lentâ consuetudine benevolentia. Et, quod *iudicium*
 proverbio tritum est , multum falis con- *Mora*
 sumas , antequam arctè contrahas. *deinde.* Fir-
 mum denique Propositum : ut amicitiam,

Firmum demum propositum. quam studio perspecto, & consuetudine adjuncta susceperis; *constanter conservare statuas.*

Præcepta colendæ amicitia. *Ad colendam Amicitiam*, primùm facit *vicissitudo officiorum*. Quæ mutuò & libenter sunt impendenda: iisque se vincire decet, & arctiùs adstringere: sed cum hoc monito ut dicitur, *ad aras tantùm*. Et hæc lex in amicitia sanciat: ut neque rogemus res malas, inhonestas, iniquas: neque faciamus rogati. Virtutum enim schola ac Palæstra, esse debet amicitia: non vitiorum officina: Mater & Nutrix Probitatis: non Cupiditatum ministra. Alter amicitiaæ cultus, est *Beneficentia*: quæ opitulatur: & rem confert. Eam verò nec flagitare decet. Nec ut flagiteris; expectare. Promptè & ultro deferri debet: Et propensiores esse debemus ad largiendum, quàm ad reposcendum: ut hæc inter bonos honesta sit certatio: uter alterum benefaciendo superet. Tertiò coluntur Amicitiaæ, *consensione voluntatum ac iudiciorum*. Nam cum Amicitiaæ vis sit in eo; ut è duobus unus quasi animus fiat: id obtineri profectò non potest, nisi omni dissensione inter amicos sublatâ. Ea verò, ut tollatur; aperire sibi mutuò amici debent, pectus purum: candidum: simplex: &, ut iudiciis consentiant; fociare vitæ consilia: eaquè fidenter, & dare: & expetere. Cæterùm

Ex beneficentiâ.

Ex consensione voluntatum.

terùm cavendum est : ne ex assentiendi ^{Sed sine}
 consuetudine, assentatio, quæ vitiorum ^{assenta-}
 adjutrix est, subrepat : imponatquè no- ^{tione.}
 bis. Et, ne censura locum suum in amicitia
 amittat : quem profectò obtinere debet.

Nam monere ; & moneri, proprium amici-
 tiæ. Alterum ; ingenuâ quâdam, non ^{Et cum}
 acerbâ, nec asperâ facere decet libertate : ^{censura}
 alterum ; non repugnanter, sed benigne ^{prudenti.}

acceptare : & non aliter ; quàm dum seip-
 sam mens admonet : atque redarguit. I-
 taquè sicut rigor nihil indulgens ; ita adula-
 tio, procul sit Amicitia : quæ constans & ^{Quæ de-}
 una semper, nil patitur varium : & fictum. ^{scribitur.}

Nihil verò potest esse tam flexibile, tam
 devium ; quàm animus ejus, qui ad alte-
 rius non modò sensum & voluntatem, sed
 etiam vultum, nutumquè convertitur.

Supersunt præcepta retinendæ ac con- ^{Præcepta}
 servandæ constanter amicitia. Difficilli- ^{retinendæ}
 mum enim est, eam ad extremum usque ^{amicitiæ.}
 diem perducere : & tam multa ei impen-
 dent ; ut ea subterfugere, non modò sa-
 pientia, sed etiam felicitatis, res esse vi-
 deatur. Retinetur tamen ; primùm conni-

ventiâ & dissimulatione levium vitiorum. ^{Connive-}
 Dum, quemadmodum Parentes liberis ^{re ad le-}
 modica ignoscunt ; nævos eorum vel ipsi ^{via vitia}
 non vident ; vel coram aliis tegunt ; non ^{oportet.}

acriter de ingeniis eorum judicant ; sed
 sæpe aberrant ex amore ; Ita & nos, vel-

lem, in amicitia, sic erraremus: & isti Errori, nomen virtus posuisset honestum: Non damnare, inquam, amici mores oportet: sed quandoque *benignâ interpretatione lenire*. Exempli causa. *Parcius hic vivit; frugi dicatur. Plus æquò liber; rectus fortisque habeatur. Iracundior est paulò; acres inter numeretur.* Profectò hæc res, & jungit, & junctos servat Amicos. At nos virtutes ipsas invertimus. *Probus quis nobiscum est; multum demissus & abjectus dicitur: pro benefano ac non incauto; fictum astutumque vocamus: simplicior quis; Comuni sensu plane caret: inquitur.* Eheu quàm temere in nosmet, Legem sancimus iniquam. Nam vitii sine, nemo nascitur, optimus ille est, qui minimis urgetur. Vitia, inquam, erunt; donec homines. Sed neque hæc continua: & sufficit, si *meliorum interventu pensantur*. Statuenda itaque est, & appendenda velut libra, ac statera quædam: in quâ, *si vitii amici, bona præponderant; affectu erga eum inclinemus*: idem & Nos ab eo habituri. Atque ita, libratis & toleratis utrinque moribus, facilè amicitia retinebitur. Eòdem facit; tempestivè prævidere, alia: quæ amicitia evenire solent incommoda.

Prævidere tempestivè opus Dirimit enim eas sæpe, ingenii humani morumque mutatio: quam ut plurimum fortunæ vel prosperæ, vel adversæ, adfert

varietas. Tum verò etiam ; cùm incidit *amicitiæ*
tempus : ut non idem utrique amicorum *incon-*
expediat. Denique aliquando faties quæ *moda*
dam capit: cùm omnia inter se profuderê:
& nihil est reliquum ; quod à se vicissim *Quæ re-*
expectent, requirantve. Hæc talia, inquam *consen-*
maturè sunt prævidenda : & contra ea, pa- *tur.*
randa in animo præsidia ; constantis bene-
volentia. Quam ipsi ultro primiquè ad-
feramus ; securi mutuæ vicis. Nam hoc *Amoris*
profectò philtum amicitia: ut *si velis* *illicium*
amari; primus ames. Contra quam faciunt *amor.*
plerique: qui perversè, ne dicam impu-
denter, *amicum habere volunt, quales ipsi*
non sunt.

Quod si tale quid evenerit ; ut necessa-
riò continuatio ac velut *cursus amicitia si-* *Præcepta*
stendus sit ; Tum verò *danda est opera, ne de amici-* *deponen-*
in odia discordiamquè desinat. Consuetudo tæ.
potiùs conjunctioquè, quàm benevolentia cesset.
Dissuendæ amicitia magis ; quàm discinden-
dæ : extinguendæ ; non opprimendæ :
& deniquè *familiaritates sint depositæ ; non*
inimicitia susceptæ.

Hæc ferè sunt ; quæ ex Cicerone po- *Conclu-*
tissimùm, sed in ordinem certum reda- *ditur hic*
cta, de amicitia dicenda habui. Cæterùm, *locus.*
cùm ea sit amicorum raritas, quam per-
hibet authoritas veterum : vix aliquot pa-
ria veræ amicitia numerantium: Ea verò
fit ejusdem, non utilitas necessitasquè

Cum ad- tantum; sed suavitas etiam ac dulcedo;
hortatio- ut verè eam, huius vitæ unicum condi-
ne. mentum ac delitium vocare possis: Pro-
 fectò tanto majori curâ studioquè procu-
 randa, colendaquè est: & censendum:
miserrimam omnino vitam ejus esse: qui nec
diligat quenquam, nec ab ullo diligatur. Con-
 tra verò, beatam eius: qui habet, cum
 quo fruatur prosperis rebus: & adversas
 mutuâ ope ferat.

